

ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Олена Михайлівна РИМ,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри соціального права
Львівського національного університету імені Івана Франка,
olena.rym@lnu.edu.ua

УДК 349.2

ПРАВО НА СТРАЙК В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

На основі аналізу вітчизняних нормативно-правових актів та практики Європейського суду з прав людини у статті констатовано невідповідність чинного правового регулювання здійснення права на страйк міжнародним стандартам організації та проведення страйку. Охарактеризовано право на страйк як загальне право, а також наведено перелік обмежень щодо реалізації права на страйк, котрі тлумачаться як законні, допустимі та необхідні, адже відповідно до Конвенції право на страйк не може бути обмежене жодним чином, окрім передбачених законом випадків та необхідні в демократичному суспільстві для інтересів національної чи громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб. Окреслено коло суб'єктів, які можуть бути обмежені в реалізації права на участь у страйку. Наголошується, що єдині можливі винятки з цього права можуть застосовуватися до державних службовців та працівників у сфері надання життєво важливих послуг у вузькому значенні цього терміна. Водночас стверджується, що особи, котрі мають спеціальний статус, все ж можуть бути суб'єктами права на свободу мирних зібрань, у тому числі на страйк. Більше того, особливий статус працівника не може визнаватись обґрунтованою підставою для заборони участі останнього в страйках та де-

монстраціях. Проаналізовано законопроекти щодо вдосконалення правового регулювання процедури організації та проведення страйку. Водночас автор звертає увагу на той факт, що вітчизняні законодавці вже багато років ігнорують рекомендації Комітету з питань свободи об'єднання Міжнародної організації праці щодо внесення змін до законодавства України з метою приведення його у відповідність до міжнародних стандартів організації та проведення страйків. Пропонується усунути перешкоди в реалізації права працівників на страйк не лише у транспортній сфері, але і в інших секторах суспільного життя. Важливо наголосити, що умови реалізації цього права кожна держава визначає самостійно із урахуванням міжнародних стандартів організації та проведення страйку. Таким чином, запровадження правових обмежень щодо участі у страйках перебуває у межах розсуду національного законодавця. Водночас констатується, що абсолютна заборона права на страйк вважатиметься порушенням ст. 11 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Ключові слова: страйк, свобода мирних зібрань, свобода об'єднання, профспілки, працівники, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, законні обмеження

Ратифікація Україною Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенція), відкрили українцям шлях до Європейського суду з прав людини. Зокрема Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції» від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР, у ст. 1 закріплює зобов'язання України щодо обов'язкового визнання юрисдикції Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) в усіх питаннях, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції [1]. Важливо наголосити на тому, що згідно зі ст. 2 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV рішення ЄСПЛ є обов'язковим для виконання Україною відповідно до ст. 46 Конвенції [2].

Незважаючи на численні дослідження практики Європейського суду з прав людини, питання захисту Судом трудових прав є найменш висвітленим. Хоч Конвенцією передбачене право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, яке включає й право на створення професійних спілок та вступу до них задля захисту своїх інтересів. А практика ЄСПЛ доводить, що право на страйк повинно бути захищене за ст. 11 Конвенції [3]. Відповідно до Конвенції право на страйк не може бути обмежене жодним чином, окрім передбачених законом випадків та необхідні в демократичному суспільстві для інтересів національної чи громадської безпеки, для запобігання заво-

рушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб. При цьому наголошується, що порушення вимог Конвенції не відбуватиметься при запровадженні законних обмежень на здійснення вказаних прав особами, що належать до складу збройних сил, поліції або адміністративних органів держави.

Необхідність удосконалення правового регулювання здійснення права на страйк в Україні зумовлена рішенням ЄСПЛ у справі *Веніамін Тимошенко та інші проти України*. Характеристика та аналіз правил організації та проведення страйку за європейським зразком — це основні завдання запропонованої статті.

Україна є однією з небагатьох держав, щодо якої Європейським судом з прав людини було констатовано порушення ст. 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у частині обмеження права на страйк. Зокрема 2 жовтня 2014 р. ЄСПЛ виніс рішення у справі *Веніамін Тимошенко та інші проти України* (заява № 48408/12) [4]. У цьому рішенні одногolosно було підтверджено порушення права на свободу мирних зібрань через заборону страйку, котра була застосована щодо працівників ЗАТ «Авіакомпанія «Аеро-Світ».

Вирішую справи щодо порушення права на свободу мирних зібрань, як це гарантовано ст. 11 Конвенції, Європейський суд з прав людини послуговується трискладовим тестом. Згідно з інтерпретацією ЄСПЛ втручання у право на свободу мирних зібрань є порушенням ст. 11 Конвенції в разі, якщо воно не «передбачено законом», не «переслідує одну або більше легітимних цілей, передбачених п. 2 ст. 11 Конвенції», та не є «необхідним у демократичному суспільстві» для досягнення цієї мети [5].

Отже, у справі *Веніамін Тимошенко та інші проти України* (заява № 48408/12) найперше Європейський суд з прав людини повинен був визначити, чи втручання у право на свободу мирних зібрань має законодавче підґрунтя. Аналіз матеріалів справи дозволили ЄСПЛ констатувати, що вітчизняні суди при вирішенні справи покликалися на положення чинного трудового законодавства, котре дійсно передбачало заборону страйку для відповідної категорії працівників. Йдеться про ст. 44 Конституції України [6], норми Закону України «Про транспорт» від 10 листопада 1994 р. № 232/94-ВР [7] та ст. 24 Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» від 3 березня 1998 р. № 137/98-ВР [8].

Хоча втручання в реалізацію права на страйк у цьому випадку і мало законодавче обґрунтування, стверджувати, що порушення першого елемента тесту, що використовується ЄСПЛ для перевірки правомірності дій за ст. 11 Конвенції, відсутнє, все ж передчасно. Адже, як підкреслено ЄСПЛ у цій справі, вислів «встановлено законом» у ст. 11 Конвенції передбачає не лише законодавчу основу для здійснення оскаржуваних заходів, але також і вимоги щодо якості закону, котрий запроваджує відповідні обмеження. Такий «закон» повинен бути доступним для зацікавлених осіб та достатньо точний з метою га-

рантувати зацікавленим особам можливість передбачати тією мірою, що є розумною за відповідних обставин, наслідки їхньої поведінки.

За результатами розгляду заяви *Веніамін Тимошенко та інші проти України*, підстав сумніватися в доступності законодавчих положень, котрі запроваджували заборону страйку у відповідній сфері, немає. Однак стверджувати, що вони були достатньою мірою точними і передбачуваними, все ж не можна.

Виходячи із аналізу правового забезпечення реалізації права на страйк в Україні, можна констатувати, що випадки заборони страйку повинні передбачатись винятково законами України. Таким є Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)». Згідно зі ст. 24 цього Закону забороняється проведення страйків, якщо припинення працівниками роботи створюватиме загрозу життю і здоров'ю людей, докiллю або перешкоджатиме запобіганню стихійному лиху, аваріям, катастрофам, епідеміям та епізоотіям чи ліквідації їх наслідків [8]. Крім цього, забороняється страйкувати працівникам (крім технічного та обслуговуючого персоналу) органів прокуратури, суду, Збройних сил України, органів державної влади, безпеки та правопорядку.

Наведений перелік підстав для заборони страйку, рівно ж як і визначення чіткого кола суб'єктів, котрих обмежено в реалізації права на мирні зібрання, є вичерпним та розширеному тлумаченню не підлягає. Більше того, у Прикінцевих положеннях Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» передбачено, що інші закони та нормативно-правові акти застосовуються тільки в тій частині, в якій вони не суперечать цьому Закону.

Разом з тим низка вітчизняних законодавчих актів, серед яких і Закон України «Про транспорт», і досі передбачають додаткові підстави заборони страйку та умови реалізації права на страйк. Наприклад, ст. 18 Закону України «Про транспорт» дозволяє страйки на підприємствах транспорту лише в разі невиконання адміністрацією підприємства умов тарифних угод. Але і за таких обставин страйк забороняється, якщо він проводитиметься у випадках, що пов'язані із перевезенням пасажирів, обслуговуванням безперервно діючих виробництв, а також коли страйк становить загрозу життю і здоров'ю людини.

Усе вище наведене переконало Європейський суд з прав людини у відсутності достатньої чіткості та передбачуваності закону, котрий застосовний до відповідних відносин. А отже, вимоги щодо «якості закону», котрий запроваджує обмежувальні заходи, дотримані не були. Враховуючи це, Суд констатував, що відбулося втручання у права заявників за ст. 11 Конвенції.

Попри неодноразову констатацію відповідних законодавчих суперечностей та нагальну потребу привести у відповідність із Конституцією України та Законом України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)», положення Закону України «Про транспорт» залишаються незмінними.

У контексті досліджуваного питання не можна залишити поза увагою той факт, що вітчизняні законодавці вже багато років ігнорують рекомендації Комітету з питань свободи об'єднання Міжнародної організації праці щодо внесення змін до законодавства України з метою приведення його у відповідність до міжнародних стандартів організації та проведення страйків. Ці пропозиції Комітетом були напрацьовані упродовж 1990–2001 років за результатами розгляду скарги Незалежної профспілки працівників Іллічівського морського торговельного порту, котра заявила про порушення права на страйк [9; 10; 11]. Згідно з цими пропозиціями правові умови законності страйку повинні бути розумними і жодним чином надмірно не обмежувати профспілки щодо вибору засобів захисту працівників. У підсумку Комітет адресував вітчизняному Уряду вимогу щодо внесення змін до ст. 18 Закону України «Про транспорт» і скасування загальної заборони на проведення страйку у портах.

Нагадаємо, що згідно з міжнародно-правовими стандартами право на страйк є загальним правом, а єдині можливі винятки з цього права можуть застосовуватися до державних службовців та працівників у сфері надання життєво важливих послуг у вузькому значенні цього терміна. Крім цього, заборона страйків можлива також у випадку надзвичайного стану у країні [12, р. 17].

Тлумачення терміна «життєво важливі послуги» здійснюється із урахуванням конкретної ситуації, що склалася в певній державі, а також зміни умов проведення страйку. Наприклад, продовження часу страйку або ж розширення інших меж його проведення, якщо в підсумку виникла загроза життю, особистій безпеці або здоров'ю всього населення чи його частини.

Водночас певні сфери суспільної діяльності, в яких надаються послуги життєвої важливості, все ж окреслено на міжнародному рівні. Так, Комітет з питань свободи об'єднання МОП зазначив, що обмеження права на страйк є допустимим та виправданим у сфері охорони здоров'я, електропостачання, водопостачання, телефонного зв'язку, керування повітряним рухом. На думку Комітету, послуги у сфері транспорту загалом, як і авіаремонтні послуги, не є життєво важливими у вузькому значенні цього терміна. Отже, на підприємствах відповідних галузей абсолютна заборона страйку є неприйнятною.

Враховуючи пропозиції Комітету і на виконання своїх міжнародних зобов'язань, ще у 2001 році Урядом України розроблено проект Закону «Про транспорт», де загальна заборона участі у страйку скасовувалась та запроваджувались часткові обмеження реалізації цього права. Однак прогресу у реформуванні відповідного правового регулювання тоді досягнути не вдалося і розгляд справи Комітетом МОП завершився безрезультатно.

Наступну спробу вдосконалення механізму реалізації права на страйк в Україні було здійснено в 2010 році [13]. Зокрема, у Парламент було внесено проект Закону України «Про внесення зміни до

статті 18 Закону України «Про транспорт» щодо приведення її норм у відповідність до Конституції України та Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» [14]. Відповідно до висловлених пропозицій, передбачалося повне скасування ст. 18 Закону України «Про транспорт» [15]. Однак текст законопроекту було відхилено як загрозливий соціально-економічним інтересам країни та дестабілізуючий для транспортної сфери [16].

Спроби модернізувати вітчизняне законодавство про страйк за європейським зразком відновились аж через два роки після ухвалення рішення ЄСПЛ у справі *Веніамін Тимошенко та інші проти України* (заява № 48408/12). Різні групи народних депутатів у 2016 році зареєстрували у Верховній Раді України два альтернативні законопроекти про внесення змін до деяких законів України щодо гарантування реалізації конституційного права людини на страйк [17; 18]. Ще один законопроект був поданий до Парламенту вв 2017 році [19]. Та, незважаючи на бурхливу законопроектну роботу вітчизняних народних обранців, «віз усе ще там ...».

У травні 2017 року Громадська організація «Трудові ініціативи» спільно з офісом Уповноваженого Верховної Ради з прав людини ініціювали створення платформи «За право на страйк». Учасники цього руху закликають ухвалити проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо гарантування реалізації конституційного права людини на страйк» (реєстраційний № 4639 від 11 травня 2016 р.) [20]. Цей законопроект має на меті практично реалізувати рішення ЄСПЛ у справі *Веніамін Тимошенко та інші проти України*. Згідно з ним знімаються обмеження права на страйк на транспорті. Однак він не вирішує питання щодо усунення перешкод у реалізації права працівників на страйк в інших секторах суспільного життя.

У цьому контексті звертаємо увагу на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо зняття обмежень права на страйк», поданий на розгляд Верховної Ради України народним депутатом України С. М. Капліним (реєстр. № 5382 від 9 листопада 2016 р.) [19]. За цим законопроектом скасовується загальна заборона права на страйк, запроваджуються спеціальні умови реалізації права на страйк для окремих категорій працівників, а також чітко встановлюється перелік працівників, яким забороняється організовувати та брати участь у страйках. Зокрема зміни повинні бути внесені до законів України «Про Збройні сили України», «Про транспорт», «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», «Про електроенергетику», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про дипломатичну службу», «Про Державну прикордонну службу України», «Про телекомунікації», «Про теплопостачання», «Про державну кримінально-виконавчу службу України», «Про прокуратуру», «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про національну поліцію», «Про державну службу», «Про судоустрій і статус суддів», Гірничого закону України, Кодексу цивільного захисту України, а та-

кож Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)».

Загальну заборону організувати та брати участь у страйках автор законопроекту № 5382 від 9 листопада 2016 р. пропонує залишити для прокурорів, суддів, державних службовців категорії «А», поліцейських, військовослужбовців Збройних сил України, Державної прикордонної служби України, Служби безпеки України, осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, Національного антикорупційного бюро України, осіб рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби [19].

Відповідні ініціативи кореспондують практиці Європейського суду з прав людини щодо запровадження законних та пропорційних обмежень участі у страйку. Зокрема у своїх рішеннях ЄСПЛ неодноразово наголошував на тому, що особи, котрі мають спеціальний статус, можуть бути суб'єктами права на свободу мирних зібрань, у тому числі на страйк. Більше того, особливий статус працівника не може визнаватись обґрунтованою підставою для заборони участі останнього в страйках та демонстраціях. Так, під час розгляду справи *Карачай проти Туреччини* ЄСПЛ нагадав, що ст. 11 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод гарантує кожному право участі у профспілці й захист через неї прав та інтересів особи. А статус державного службовця не може призводити до автоматичного позбавлення цих прав. Відтак державні службовці, як і працівники будь-якої іншої сфери, можуть відстоювати свої права та привертати увагу громадськості в разі їх порушення шляхом участі в страйках. Водночас ЄСПЛ зазначив, що певні обмеження щодо службовців окремих секторів діяльності (таких як поліція, армія та інші) можуть встановлюватись у разі необхідності відповідних обмежень для виконання службовцями їхніх повноважень [21].

У рішенні у справі *Ділек та інші проти Туреччини* ЄСПЛ наголосив, що лише переконливі та важливі причини можуть виправдати обмеження прав профспілок у державному секторі, зокрема щодо участі членів профспілки у страйку. Відтак право на страйк визнано важливим та невід'ємним елементом права на об'єднання в профспілки для державних службовців у світлі ст. 11 Конвенції [21].

Про неможливість виключення державних службовців зі сфери дії ст. 11 Конвенції також йдеться в рішенні у справі *Демір та Байкара проти Туреччини* [22]. А в рішенні у справі *Каія та Сейхан проти Туреччини* наголошено на тому, що перешкоджання членам профспілок у державному секторі брати участь у страйках та інших акціях профспілок не виконують ролі «необхідності у демократичному суспільстві» відповідно до ст. 11 Конвенції [23].

Застосування заходів дисциплінарної відповідальності щодо працівників державного сектору за участь останніх в одноденному страйку з вимогою визнати права цих працівників на укладення колективного договору визнано ЄСПЛ порушенням ст. 11 Конвенції [24].

Враховуючи наведене, можна ствердити, що положення законопроекту № 5382 від 9 листопада 2016 р. пропонують вирішення ширшого спектру проблем щодо реалізації права на страйк, аніж інші два альтернативні проекти закону. Тому доцільно саме на основі цього законопроекту проводити зміни чинного законодавства.

Право на страйк прямо не передбачено ст. 11 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, однак порушення такого може стати предметом розгляду у Європейському суді з прав людини. Важливо наголосити, що умови реалізації цього права кожна держава визначає самостійно з урахуванням міжнародних стандартів організації та проведення страйку. Таким чином, запровадження правових обмежень щодо участі у страйках перебуває в межах розсуду національного законодавця. Однак абсолютна заборона права на страйк вважатиметься порушенням ст. 11 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Гарантування на державному рівні ефективної реалізації права на страйк є безумовно одним із найбільш важливих заходів профспілкового захисту. Відтак є очевидною потреба вдосконалити вітчизняні процедури реалізації цього права.

Список використаних джерел

1. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції : Закон України від 17.07.1997 р. № 475/97-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://goo.gl/LNvugo> (дата звернення: 26.12.2017).
2. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://goo.gl/umKkw2> (дата звернення: 26.12.2017).
3. Case of National Union of Rail, Maritime and Transport Workers v. The United Kingdom (Application no. 31045/10). The Judgment of the European Court of Human Rights, 8 April 2014; Final 08/09/2014. *The European Court of Human Rights*. URL : <https://goo.gl/eLnYwT> (дата звернення: 26.12.2017).
4. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Веніамін Тимошенко та інші проти України» (Заява № 48408/12) від 02.10.2014 р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://goo.gl/ECrVvr> (дата звернення: 26.12.2017).
5. Case of Sergey Kuznetsov v. Russia (Application no. 10877/04). The Judgment of the European Court of Human Rights, 23 October 2008; Final 23/01/2009. *The European Court of Human Rights*. URL : <https://goo.gl/NM56b3> (дата звернення: 26.12.2017).
6. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://goo.gl/V1D1AN> (дата звернення: 26.12.2017).
7. Про транспорт : Закон України від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://goo.gl/Ry8Fai> (дата звернення: 26.12.2017).

8. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : Закон України від 03.03.1998 р. № 137/98-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://goo.gl/nkccT5> (дата звернення: 26.12.2017).
9. Report in which the committee requests to be kept informed of development. Report No 318, November 1999, Case No 2018 (Ukraine). *International Labour Organization*. URL : <https://goo.gl/8Dg3Mx> (дата звернення: 26.12.2017).
10. Effect given to the recommendations of the committee and the Governing Body. Report No 321, June 2000, Case No 2018 (Ukraine). *International Labour Organization*. URL : <https://goo.gl/TNssyb> (дата звернення: 26.12.2017).
11. Effect given to the recommendations of the committee and the Governing Body. Report No 323, November 2000, Case No 2018 (Ukraine). *International Labour Organization*. URL : <https://goo.gl/rMLvih> (дата звернення: 26.12.2017).
12. *Gernigon B., Odero A., Guido H.* ILO principles concerning the right to strike. Geneva, 2000. 64 p. *International Labour Organization*. URL : <https://goo.gl/xyEDRL> (дата звернення: 26.12.2017).
13. Проект Закону про внесення зміни до статті 18 Закону України «Про транспорт» щодо приведення її норм у відповідність до Конституції України та Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)». Реєстр. № 7046 від 26.08.2010 р. *Верховна Рада України*. URL : <https://goo.gl/ygTXPh> (дата звернення: 26.12.2017).
14. Проект Закону про внесення зміни до статті 18 Закону України «Про транспорт» щодо приведення її норм у відповідність до Конституції України та Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)». Реєстр. № 7046 від 26.08.2010 р. [26.08.2010]. *Верховна Рада України*. URL : <https://goo.gl/1frFy7> (дата звернення: 26.12.2017).
15. Проект Закону про внесення зміни до статті 18 Закону України «Про транспорт» щодо приведення її норм у відповідність до Конституції України та Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)». Реєстр. № 7046 від 26.08.2010 р. [Проект (доопрацьований) 14.06.2011]. *Верховна Рада України*. URL : <https://goo.gl/vS4uXv> (дата звернення: 26.12.2017).
16. Висновок Комітету Верховної Ради України з питань транспорту і зв'язку від 15.06.2011 р. щодо проекту Закону України про внесення змін до статті 18 Закону України «Про транспорт» щодо приведення її норм у відповідність до Конституції України та Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» [реєстр. № 7046 від 26.08.2010 р.]. *Верховна Рада України*. URL : <https://goo.gl/X9s6rb> (дата звернення: 26.12.2017).
17. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо гарантування реалізації конституційного права людини на страйк. Реєстр. № 4639 від 11.05.2016 р. *Верховна Рада України*. URL : <https://goo.gl/CczVjB> (дата звернення: 26.12.2017).
18. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо гарантування реалізації конституційного права людини на страйк. Реєстр. № 4639-д від 13.07.2017 р. *Верховна Рада України*. URL : <https://goo.gl/9L6cmC> (дата звернення: 26.12.2017).
19. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо зняття обмежень права на страйк. Реєстр. № 5382 від

- 09.11.2016 р. Верховна Рада України. URL : <https://goo.gl/JefRKH> (дата звернення: 26.12.2017).
20. КВПУ долучилася до створення платформи «За право на страйк». ППО «Металістів». URL : <https://goo.gl/9U4Cs2> (дата звернення: 26.12.2017).
21. Trade union rights. Factsheet, May 2016. *The European Court of Human Rights*. URL : <https://goo.gl/5GPmEp> (дата звернення: 26.12.2017).
22. Case of Demir and Baykara v. Turkey (Application no. 34503/97). The Judgment of the European Court of Human Rights, 12 November 2008. *The European Court of Human Rights*. URL : <https://goo.gl/s33G1L> (дата звернення: 26.12.2017).
23. Chamber judgments in the cases of Kaya and Seyhan & Saime Özcan v. Turkey (Application no. 30946/04). Press Release. *The European Court of Human Rights*. URL : <https://goo.gl/Z7K2oJ> (дата звернення: 26.12.2017).
24. Chamber judgment in the case of Enerji Yarı-Yol Sen v. Turkey (Application no. 68959/01). Press release *The European Court of Human Rights*. URL : <https://goo.gl/cAZJiY> (дата звернення: 26.12.2017).

*Рекомендовано до друку кафедрою соціального права
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 10 від 14 березня 2018 року)*

Надійшла до редакції 12.04.2018

Рим, О. М. The Right to Strike in Ukraine in Accordance with the Decisions of the European Court of Human Right

In the article the inconsistency of the current legal regulation of the right to strike to the international standards of strike on the basis of the analysis of domestic normative and legal acts and practices of the European Court of Human Rights is noted.

The right to strike is described as a general right. The legal, permissible and necessary restrictions of the right to strike realization are highlighted. After all, according to the Convention, the right to strike cannot be restricted in any way except in cases provided for by law and necessary in a democratic society for the interests of national or public security, for the prevention of disturbances or crimes, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others persons.

The decisions of the ECHR which stated the violation of Art. 11 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms through the prohibition or limitation of the right to strike are analyzed.

The article outlines a circle of subjects that may be limited in realization of the right to strike. It is noted that the only possible exceptions to this right may apply to civil servants and employees who secure the vital services in the narrow sense of this term. At the same time, it is argued that those who have special status could be subjects of the right to freedom of peaceful gatherings, including strike. Moreover, the special status of an employee cannot be recognized as a valid reason for prohibition for such persons to strike and to participate in the demonstrations.

The law drafts on improving the legal regulation of the organization of strike are analyzed. At the same time, the author draws attention to the fact that domes-

tic legislators for many years have ignored the recommendations of the Committee on Freedom of Association of the International Labour Organization regarding the introduction of amendments to the legislation of Ukraine in order to bring it in line with the international standards of organization and conduct of strikes.

It is pointed on the necessity of the amendments to the Ukraine's laws that prohibit strikes for certain categories of employees, or for the entire sectors of the economy. It is emphasized that the conditions for the implementation of this right are determined by each state independently, taking into account international standards of organization and strike. Thus, the introduction of legal restrictions on participation in strikes is within the discretion of the national legislator.

It is stated that an absolute prohibition of the right to strike will be considered as a violation of Art. 11 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.

Keywords: strike, freedom of peaceful gatherings, freedom of association, trade unions, employees, civil servants, the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, legal restrictions.

